

از نگاه به این فهرست می‌توان دریافت که بحث نقد تاریخی مهم‌ترین بعدی است که در این پایان‌نامه‌ها ملحوظ شده است. گاه نیز مضامین تکراری به چشم می‌آید که شاید این تکرار به دلیل فقدان اطلاعات در زمینه تحقیقات دانشگاهی دیگر است. اما سطحی بودن و فقدان تعمق را باید به حساب نوپایی این گرایش و نبود متخصص گذاشت.

امید است که این فهرست توجه دستاران داستان را به ابعاد تازه داستان‌نویسی معاصر ایران جلب کند.

سید محسن حسینی مؤخر

سال ۱۳۵۹

عنوان: تحول داستان

دانشجو: منصوره شریف زاده

راهنما: اردوان اردوان

رشته: ادبیات فارسی ادبیات تطبیقی

دانشکده ادبیات دانشگاه تهران ۱۳۵۹

هدف از این رساله شناساندن خصوصیات نوع داستان حماسی و تغییر و تحول آن در طول تاریخ ادبیات است. نویسنده برای نیل به این هدف منظومه خسرو و شیرین را برگزیده و آنرا با دیگر آثار حماسه‌ای دوران قدیم ایللیاد و ادیسه - آثار هومر - و آثار داستانی دوران خود - شاهنامه فردوسی و ویس و رامین کرکانی و آثار داستانی دوران جدید مادام بواری - فلور - جنگ و صلح - تولستوی - سووشون - سیمین دانشور - تنگسیر - چوبک - مقایسه می‌کند تا وجوه تشابه و افتراق آنها را دریابد.

این مقایسه از نظرگاه راوی، شخصیت، توالی داستان، لحن و زبان و فرآینبی صورت می‌گیرد.

عنوان: سیر موضوعی ترجمه در داستانهای کودکان و نوجوانان در سالهای ۴۰ - ۵۷
نویسنده: جعفر صارم صفری

با دقت در گذشته ادبیات ایران روشن می‌شود که به طور ناخواسته نثر فارسی همواره از سوی شعر مورد اجحاف و ستم قرار گرفته است. بدین معنی که جایگاه والای شعر، صاحب‌نظران و دانشمندان را از پرداختن و جدی گرفتن نثر بازداشته است. در حالیکه در فرهنگهای دیگر شعر گفتن پراحتی زبان فارسی میسر نیست و اهمیت اصلی را نثرهای ادبی برعهده دارند. شاهد این مدعا شهرت بیشتر نویسندگان نسبت به شاعران در آن فرهنگهاست. اما در ایران هرگاه سخن از ادبیات می‌شود بیشتر نظرها به سمت و سوی شعر و شاعری جلب می‌شود و متأسفانه بسیاری از بزرگان ادبیات نثر را مقوله‌ای جدا می‌دانند که قادر به رقابت با شعر نیست.

از گرایشهای فرخنده‌ای که در بیست ساله اخیر آغاز شده و اوج گرفته است توجه به نثر و به خصوص داستان در آثار تحقیقاتی دانشگاههاست.

مقوله داستان گرچه در قالب شعر نیز آمده است اما بیشترین نمود را در نثر دارد.

انواع مختلف قصه، حکایت، افسانه، تمثیل، مقامه و... از انواع داستانهایی هستند که در قالب نثر راحتتر نوشته می‌شوند.

داستان نویسی جدید و داستان نویسی کهن فارسی از موضوعاتی هستند که در پایان‌نامه‌های دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری ادبیات فارسی و دیگر رشته‌های مرتبط دیده می‌شود.

آنچه در پی می‌آید حاصل تلاش و پژوهشی است که در خصوص پایان‌نامه‌های مرتبط با ادبیات داستانی در بیست ساله بعد از انقلاب اسلامی صورت گرفته است.

بعضی از این پایان‌نامه‌ها به صورت کتاب چاپ شده‌اند از جمله می‌توان کتاب ارزشمند «رمز و داستانهای رمزی در ادب فارسی» از دکتر تقی پورنامداریان، کتاب «سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی» از میشل کویی پرس و کتاب «قصص حیوانات در ادبیات فارسی» از دکتر محمد تقوی اشاره کرد.

راهنما: ثریا قزل ایاغ

رشته: کتابداری کارشناسی ارشد

دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران ۱۳۵۹

هدف این پژوهش آشنایی با کیفیت ترجمه داستانهای کودکان و بررسی موضوعات محتوا و نقاط ضعف و قوت این داستانهاست. نویسنده در پی پاسخ به این سؤال است که آیا این داستانها در تقابل با ارزشهای فرهنگی ما است و یا با تأثیرات مثبت خود حرکت ادبیات ما را در داستانهای کودکان تسهیل نموده است.

از نکات برجسته این تحقیق فهرست ارزنده ای است از داستانهای ترجمه شده برای کودکان که در بین سالها ۴۰ - ۵۷ به چاپ رسیده است.

عنوان: تحقیق در هزار و یک شب

نویسنده: مهرداد برومند

راهنما: محمدجعفر محجوب

رشته: زبان و ادبیات فارسی دکتری

دانشگاه تهران ۱۳۵۹

این رساله که حاصل تلاش چندساله نویسنده است در دو بخش به انجام رسیده است. در بخش نخست به تمام مطالب مربوط به تاریخ و سیر تحول هزار و یک شب و ظهور آن در اروپا اشاره شده و ترجمه های مختلف اروپایی آن مورد بررسی قرار گرفته است.

داستانهای الحاقی هزار و یک شب نیز در همین بخش ذکر شده است.

آخرین قسمت این بخش به کتاب شناسی شوون در مورد هزار و یک شب اختصاص دارد که می تواند طالبان مشتاق را با دنیای هزار و یک شب و شهرت عالمگیر آن آشنا سازد.

بخش دوم رساله به ترجمه فارسی هزار و یک شب و معرفی مترجم با ذوق و توانای آن (عبداللطیف طسوجی) می پردازد.

ترجمه های منظوم هزار و یک شب، اشعار فارسی هزار و یک شب و شاعران آنها از جمله مطالبی است که در این بخش بیان شده است.

عنوان: فرهنگ اشارات داستانی در ادبیات فارسی

نویسنده: محمدجعفر یاحقی

راهنما: غلامحسین یوسفی

رشته: زبان و ادبیات فارسی دکتری

دانشگاه تهران ۱۳۵۹

این رساله بر آن است که با شیوه ای تحقیقی و مستند به منابع و مدارک مربوط نشان دهد که اولاً شعر و ادب فارسی در ورای اشارات و تلمیحات و رموز و مظاهر گوناگون برچه پشتوانه سرشاری از اندیشه و ادراک تکیه دارد.

ثانیاً روشن می کند که درک ابعاد هنری و غنای فرهنگی آن بدون اطلاع از این اشارات و کنایه ها و اسرار و رموز ممکن نیست و به عنوان وظیفه نهایی خویش دانشجویان و پژوهندگان ادب فارسی را در دست یافتن به این دقایق و گشودن برخی مشکلات که در این رهگذر خاصه هنگام رجوع به متون مختلف رخ می نماید یاری دهد.

عنوان: رمز و داستانهای رمزی در ادب فارسی

نویسنده: تقی پورنامداریان

راهنما: محمدرضا شفیعی کدکنی

رشته: زبان و ادبیات فارسی دکتری

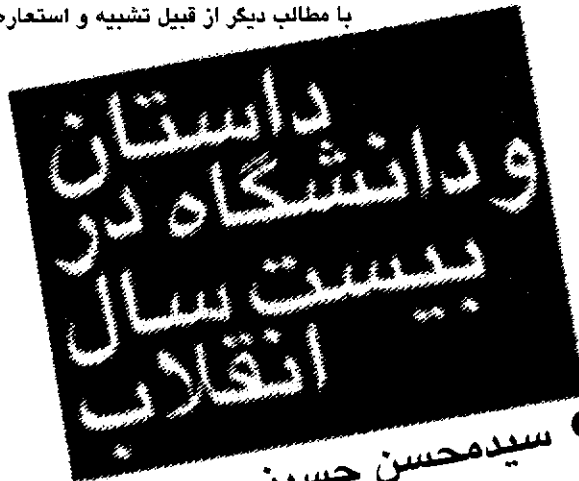
دانشگاه تهران ۱۳۵۹

رمز یا سمبل در فرهنگ و تمدن انسانی جلوه های گسترده و متنوعی دارد. اساطیر و افسانه ها، رؤیاها و مکاشفات، عرفان و فلسفه و شعر و هنر و ادیان و مذاهب هر یک به نحوی با رمز پیوند و تعلق دارد.

در این رساله رمز بیشتر در زمینه داستانهایی از قبیل حی بن یقظان، سلمان و ابسال، آواز پر جبرئیل، عقل سرخ و ... در مدنظر قرار گرفته است.

شرح رمزهای اصلی و بنیادی این داستانها که هم درک واقعه و مفاهیم و پیامهای این داستانها را ممکن می سازد و هم راه دستیابی به ذخیره های ذهنی نویسندگان آنها را می گشاید هدف اصلی این رساله است.

طبیعی است قبل از ورود به مطلب اصلی رمز در پیوند با مطالب دیگر از قبیل تشبیه و استعاره و تمثیل، و رؤیا و

پ. د

عنوان: پیدایش و ساخت نخستین داستانهای کوتاه
جمالزاده

نویسنده: میشل کوئی پرس

راهنما: دکتر شفیع کدکنی

دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی سال ۱۳۶۲

با یکی بود یکی نبود جمالزاده یکی از مهم ترین حوادث تاریخ ادبیات ایران اتفاق افتاده است. این رویداد به کار گرفتن آگاهانه تکنیک داستان نویسی اروپایی در نثر فارسی بود.

اگرچه جمالزاده در نخستین مجموعه داستانهای کوتاه خود به گونه 'قاطعی برخی ساختارهای داستان کوتاه غربی را به عاریت گرفت ولی به هیچ روی این کار را به بهای زیر پا گذاشتن کامل سنت کهن داستانسرایی در ایران به انجام نرساند. بخشی از جذابیت ویژه یکی بود یکی نبود در همین آمیزش پنهان نهفته است.

در فصول پنج تا ده این پژوهش درصددیم تا از یکسو آنچه را که نخستین داستانهای کوتاه چاپ شده جمالزاده مرسوم هنر داستان کوتاه دسیسه ای غربی است از آنچه تداوم سنتهای روایی کهن شرقی مانند حکایت اخلاقی، و مقامه به شمار می آید بازشناسیم. از سوی دیگر خواهیم کوشید تا با نمایاندن پیوند این داستانها با نوع ادبی «پیکارسک» که در ادبیات روایی دوره مشروطیت نمونه های بسیار دارد، مقام آنها را در چارچوب ادبیات مشروطه تعیین کنیم.

برای رسیدن به این منظور نویسنده اساس کار خود را بر کار شکل گرایان روس و ساختارگرایان فرانسوی بنیان می نهد.

نتایج این تحقیق عبارتند از:

- جمالزاده از نخستین قصه خود دیدار نیمه شب و آنگاه در تمامی مجموعه 'یکی بود یکی نبود ساختار داستان کوتاه دسیسه ای همراه با اثر پایانی نامنتظر را به کار گرفته است. او این شکل روایی غربی را به ادبیات فارسی وارد کرد.

- سبک واقع گرایانه طنزآمیز و دراماتیکی که جمالزاده به اندازه های گوناگون و با موفقیت کامل به آن روی آورده در شخص دهخدا پیشامنگی درخشان دارد.

- آنچه نویسنده از نوع ادبی پیکارسک به طور کلی و بویژه از «حاجی بابا» به وام گرفته چه از نظر شخصیت پردازی و چه از لحاظ مضامین، انگیزش ها و ساختارهای روایی، یکی بود یکی نبود را کاملاً در چارچوب ادبی دوران مشروطه - که در آستانه 'سلطنت رضاخان با این اثر درخشان به پایان می رسد - قرار

واقعه های صوفیانه و اساطیر و داستانها و جز آن نیز به اجمال مورد بحث قرار گرفته است.

عنوان: درباره 'رمانس (ترجمه کتاب جیلین بیر)

دانشجو: سودابه دقیقی

راهنما: اردوان اردوان

دانشگاه: تهران ۱۳۶۰

ترجمه 'این کتاب و شیوه 'مقایسه ای آن کوششی است برای گسترش کاربرد زمینه ادبیات تطبیقی در ایران.

این رساله شامل بخشهای زیر می باشد.

۱- تعریف رمانس و تاریخچه 'آن، ۲- تاریخچه 'رمانس و رابطه آن با اسطوره از قرون وسطی تا رنسانس ۳- از سروانتس تا قصه 'گوتیک ۴- رمانتیسیم و رمانس پس از دوره 'رمانتیک

بخشی از این رساله نیز به بیان ویژگی های داستانی آثاری چون شاهنامه، گرشاسب نامه، برزنامه و قصه هایی نظیر سمک عیار، داراب نامه 'بیغمی و امیر ارسلان اختصاص دارد. نویسنده معتقد است به علت وجود افتراق فراوان اطلاق عنوان رمانس بر این داستانها غیرممکن است.

عنوان: پژوهش در داستان های منتشر شده برای کودکان و نوجوانان در سالهای ۱۳۵۷-۱۳۵۸

نویسنده: علی میرزایی

راهنما: توران میرهادی

رشته: کتابداری کارشناسی ارشد

دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران ۱۳۶۰

تحولات سیاسی جامعه 'ایرانی در سالهای ۱۳۵۷-۱۳۵۸ دگرگونی چشم گیری نیز در حوزه 'هنر و ادب به همراه داشت و در این میان داستان نویسی برای کودکان و نوجوانان، دستخوش تغییرات و دگرگونی های بیشتری شد.

هدف از این پژوهش بررسی داستانهای (واقعی) رئالیستی منتشر شده، برای کودکان و نوجوانان در سال های ۱۳۵۷-۱۳۵۸ با تجزیه و تحلیل محتوای آنها به منظور پی بردن به اثرات تحولات سیاسی ایران بر داستان نویسی کودکان و نوجوانان می باشد.

داستان
و دانشگاه در
بیست سال
انقلاب

می دهد.

عنوان: تجلی شاعرانه اسطوره و اشارات داستانی در

مثنوی معنوی مولوی

نویسنده: مه دخت پورخالقی چترودی

راهنما: غلامحسین یوسفی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی ۱۳۶۴ دانشکده

ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد

این رساله با مقدمه ای آغاز می شود که عنوانش

«اسطوره و اشارات داستانی» است. مقصود از آن نشان

دادن تعریف کلی و نظریات مختلف درباره اسطوره و

اشارات و فواید آنها و چگونگی بهره گیری شاعران از

آنهاست.

متن اصلی نیز خود شامل سه بخش است: ۱- اشارات و

قصص قرآنی، شامل بررسی کلیه داستانهای قرآن که در

اشعار مولوی آمده ۲- اشارات و اسطوره های تاریخی

همچون سیمرغ رستم زال و غیره ۳- اشارات و

اسطوره های غنایی مانند لیلی و مجنون، ویس و رامین.

سال ۱۳۶۶

عنوان: سیر موضوعی [ترجمه] در داستانهای کودکان

و نوجوانان در سالهای ۱۳۵۷ - ۱۳۶۵

نویسنده: زهره میرحسینی

راهنما: ثریا قزل ایاغ

رشته کتابداری، کارشناسی ارشد

دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران بهمن ۱۳۶۶

مساله مورد پژوهش در این تحقیق بررسی کیفیت، سیر

موضوعی و پیامهای فرهنگی داستانهای ترجمه شده برای

گروههای سنی کودکان و نوجوانان در بعد از انقلاب و

بیان نقاط ضعف و قوت آنها است.

این رساله در پنج فصل تنظیم شده که عبارتند از:

۱- تاریخچه آثار ترجمه برای کودکان و نوجوانان در

ایران، ۲- داستان و داستان نویسی ۳- بررسی داستانهای

ترجمه شده طی سالهای ۵۷ - ۶۵ - ۴ جداول و نمودارها ۵-

پیشنادهایی برای بهبود وضع ترجمه

از ویژگی های ارزنده این تحقیق فهرست توصیفی

داستانهای مورد بررسی است که به همراه چکیده یا

خلاصه ۴۵۴ داستان ذکر شده است. فهرست نام مترجمان

و ناشران داستانها نیز در این بخش آمده است.

سال ۱۳۶۸

عنوان: نقد و تحلیل داستانهای شاهنامه فردوسی از

تولد تا مرگ رستم

نویسنده: فاطمه غلامرضایی کهن

جمالزاده زیر پوشش شکل هایی که مستقیماً یا به صورت غیرمستقیم از قرن نوزدهم اروپا به عاریت گرفته شده اغلب دانسته یا ندانسته برخی ساختارهای روایی موروثی را که در ژرفای کهن شرق قرار دارد به کار می برد مثل ساختار حکایت اخلاقی و مقامه.

از هر لحاظ یکی بود یکی نبود اثری است پیوندی که یکی از انواع ادبی گرفته شده از غرب را به شکلی نسبتاً نو درمی آورد و در زیر پوشش اشکال شرقی ادبیات ایران پیوند می زند ولی این پیوند نو که در ادبیات هزار ساله ایران وارد شده در گذشته های بی بازگشت ریشه دارد گذشته ای نه چندان دور که در آن به داستان کوتاه دسیسه ای برمی خوریم، گذشته ای دورتر که در آن نوع پیکارسک را می بینیم و گذشته ای بسیار دورتر که در آن با حکایت و مقامه رویاروی می گردیم.

با این همه تردیدی نیست که راهگشای داستان نویسی ایران در قرن بیستم جمالزاده بود که با بهره گیری از میراث ادبی گذشته خواه غربی خواه شرقی اثری عمیقاً نو و ابتکاری آفرید.

سال ۱۳۶۴

عنوان: داستان سرایی منظوم در ادبیات فارسی تا آغاز قرن هفتم (به استثنای داستانهای حماسی و عرفانی)

نویسنده: محمدرضا غلامرضایی

راهنما: دکتر سیدحسن سادات ناصری

رشته: زبان و ادبیات فارسی دکتری

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران ۱۳۶۴

داستانهای بزمی منظوم یکی از شاخه های غنی شعر

فارسی است که پیوسته تجلی گاه احساس های لطیف و

اندیشه های بکر شاعران پارسی گوی بوده است.

نگارنده در این رساله کوشیده است مسایل اصلی و

کلی داستانسرایی را از آغاز پیدایش شعر دری تا ابتدای

قرن دهم به اجمال بررسی کند. هر فصل که اختصاص به

داستانی دارد معمولاً به دو بخش تقسیم شده است در

بخش اول با اتکاء و استناد بر تحقیقات دیگر محققان و

آنچه خود در مراجع یافته از مقدمه و متن داستانها

استنباط کرده درباره 'تاریخچه' داستانها و موارد ابهام

آنها بحث نموده و در بخش دوم به بررسی قهرمانان

منظومه ها و افکار اجتماعی داستانها و نقاط ضعف و قوت

آنها پرداخته و تا حدودی نقدگونه ایی از قالب و محتوا به

دست داده است. علاوه بر این فصولی نیز در آغاز تحقیق

تحت عنوان کلیات و سیر داستان نویسی تنظیم شده که

راهگشا است.

پ - ف

عنوان: شخصیت در آثار بنیادگذاران داستان نویسی فارسی (جمالزاده - هدایت)
 دانشجو: ابراهیم استاجی
 راهنما: محمدجعفر یاحقی
 دانشگاه: فردوسی مشهد سال ۱۳۶۹

در بخش اول این رساله تعریفی از شخصیت داستانی و مقایسه آن با شخصیت واقعی ارائه می شود سپس عناوینی چون نقش عنصر شخصیت در داستان، شخصیت حیوانی، روند شکل گیری شخصیت داستانی، تفاوتها و مشابهتهای شخصیت داستانی در انواع اسطوره، قصه، داستان کوتاه، رمان و... نحوه برخورد جریانات و مکاتب مختلف داستان نویسی با عنصر شخصیت طبقه بندی و دسته بندی انواع شخصیتهای داستانی مطرح می شود.

بخش دوم رساله که هدف اصلی آن توصیف و بررسی شخصیتهای داستانی جمالزاده است شامل فصلهای جمالزاده، زندگی و آثار داستانی، جایگاه جمالزاده در داستان نویسی فارسی یکی بود یکی نبود، و شخصیتهای داستانی جمالزاده است.

در بخش سوم نیز نویسنده به شخصیتهای داستانی صادق هدایت - تنبیت کننده نوع داستان کوتاه و نویسنده یکی از رمانهای بزرگ فارسی - می پردازد.

در این بخش سرشت دو گانه هدایت، انعکاس و تجلی این دوگانگی در داستانها و بالتبع در شخصیتهای داستانی اش بیان می گردد. دست آخر نیز دسته بندی ای از طیف گسترده و متنوع شخصیتهای داستانی هدایت صورت گرفته است.

عنوان: قصه پردازی مولانا در غزلیات شمس نویسنده: مسعود تاقی
 راهنما: علی شیخ الاسلامی
 کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت معلم دانشکده ادبیات و علوم انسانی ۱۳۷۰

این رساله نتیجه کنودکاوها و تحقیقات نویسنده است در مورد شخصیتها و حوادث، همچنین شیوه داستان پردازی فردوسی در داستانهای زال و رودابه، رستم و سهراب، داستان سیاوش، فرود سیاوش، بیژن و منیژه، لهراسب، گشتاسب و اسفندیار، هفت خوان اسفندیار، رستم و اسفندیار، رستم و شغاد

رشته: ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه: تحلیلی نو از داستان رستم و سهراب شاهنامه فردوسی، همراه با نگرشی به ویژگیهای هنری شعر فارسی تا قرن پنجم
 دانشجو: محمدرضا صالحی مازندرانی
 استاد راهنما: دکتر اسماعیل حاکمی

استادان مشاور: دکتر حسین بحرالعلومی (ره) - دکتر جلیل

تاریخ دفاع: ۶۸/۷/۱۶ دانشگاه: تربیت مدرس

داستان رستم و سهراب فردوسی، از دو جنبه هنر داستان پردازی و هنر شاعری، یک اثر ارزشمند هنری محسوب می شود. این داستان واقعیاتی را از زندگی بشری، در طرحی از نوع تراژدی به صورت کاملاً عاطفی برای مخاطب به نمایش می گذارد. در طرح کلی این داستان، درگیری در سه قلمرو، بین شخصیتها با یکدیگر، شخصیتها با سرنوشت و شخصیتها با تمایلات درونی و آرزوهایشان جریان دارد. وحدت و یکپارچگی هنری بر سراسر این داستان سایه افکنده و جریانات داستان در نظمی خاص بر مقتضای حال و مقام و با استفاده از تمام عوامل جذب و تاثیر با یکدیگر پیوند یافته اند.

شیوه گویش این داستان، براساس نوع آن که تراژدی است، شیوه نمایشی است. از این رو شنونده و خواننده با سراینده داستان، نظاره گر ماجراهایی هستند که شخصیتهای داستان و بازیگر دهر می آفرینند.

نبرد واقعی بین پدر و پسر بر سر آرمان است و در سرتاسر این نبرد، صدها نکته روانی وجود دارد.

تصاویر شعری داستان با تمام اغراقهای هنری که دارند مادی، حماسی و جهت دارند و عوامل اصیل تعیین کننده زیبایی از قبیل: حرکت، تناسب، ریتم و تعادل و توازن و تقارن، این اثر را هرچه بیشتر از لحاظ هنری بارور ساخته است.

در فصل پایانی این رساله به منظور نمایش امتیازات و ارزشهای هنری داستان رستم و سهراب فردوسی، مقایسه ای میان این داستان با داستان سهراب و رستم «ماتیو آرنولد» محقق و شاعر انگلیسی صورت گرفته است.

موضوع این رساله ریشه‌یابی و بررسی «غزل داستان»‌های مولانا است و این، شناخت یکی از نوپدیده‌ها یا شگفت‌کاریهای مولانا است.

هدف اصلی این تحقیق دست یافتن به مآخذ یا پیشینه 'غزل داستان' و بررسی سوابق آنها است. مولف در هر غزل داستان که به این مقصود رسیده آن را در قسمت اول رساله آورده و اگر موفق به یافتن مآخذ غزل داستان نشده یا از سر حدس و گمان درباره 'پیشینه اش سخن گفته آن را در قسمت دوم رساله قرار داده است.

رشته: ادبیات فارسی

عنوان پایان‌نامه: بررسی و نقد چند اثر از جمالزاده و تحلیل افکار او

دانشجو: محسن ذوالفقاری

استاد راهنما: دکتر عبدالوهاب نورانی وصال

استاد مشاور: دکتر یعقوب آژند

تاریخ دفاع: ۷۰/۱۱/۲۱ دانشگاه: تربیت مدرس

عنوان پایان‌نامه: بررسی قصه حضرت سلیمان (ع) در شعر شاعران برجسته ادب فارسی (تا قرن هشتم)

دانشجو: احمد رضی

استاد راهنما: دکتر محمود عابدی

استادان مشاور: دکتر اسماعیل حاکمی، دکتر توفیق هاشم پورسبحانی

تاریخ دفاع: ۷۰/۳/۱ دانشگاه: تربیت مدرس

در این پایان‌نامه، ضمن اشاره به انعکاس داستان پیامبران (ع) در ادبیات فارسی، به بررسی قصه حضرت سلیمان (ع) در شعر شاعران برجسته ادب فارسی اقدام شده است. انتخاب حضرت سلیمان (ع) به علت گستردگی انعکاس داستان او در شعر فارسی بود و علت گستردگی استفاده از این داستان این بود که سلیمان (ع) علاوه بر حکومت معنوی، دارای حکومت مادی باشکوهی نیز بوده است. لذا از اولین دوره 'شعر فارسی که بیشتر مضامین آن را اشعار درباری تشکیل می‌دهد تاکنون، داستان آن حضرت همواره دستمایه 'شعر شاعران را تشکیل می‌دهد است.

در این پایان‌نامه، ضمن مقایسه 'داستان سلیمان (ع) در قرآن و دیگر کتابهای آسمانی، میزان و نوع انعکاس این داستان تحت عناوین زیر، در شعر شاعران برجسته ادب فارسی (تا قرن هشتم) مورد بررسی قرار گرفته است: ۱. سلیمان، پیغمبر پادشاه ۲. آصف وزیر باکرامت ۳. آشنا با زبان مرغان ۴. هدهد خوش‌خبر ۵. سبا و سیل ویرانگر ۶. بلقیس سعادتمند ۷. دیوان دربند ۸. انگشتری اسرارآمیز ۹. زوال ملک سلیمان ۱۰. گفتگو با موران ۱۱. تخت باشکوه ۱۲. سوار بر باد ۱۳. پادشاه زنبیل باف ۱۴. اسم اعظم ۱۵. ماهیگیر خوشبخت ۱۶. مسجد اقصی ۱۷. مرگ پنهان.

از آنجایی که در ادبیات ما، چهره 'حضرت سلیمان (ع) باجمشید پادشاه ایرانی، خلط شده است و بعضی از اشخاص و دیگر موارد داستان آن دو به هم آمیخته است تا جایی که گاه نام آنان به جای یکدیگر به کار می‌رود، لذا قبل از پرداختن به موضوع اصلی پایان‌نامه، بحثی در این باره تحت عنوان «سلیمان و جمشید» آمده است.

رشته: ادبیات فارسی

عنوان پایان‌نامه: تحلیلی بر نثر جلال آل احمد

دانشجو: غلامرضا بیروز

استاد راهنما: دکتر اسماعیل حاکمی

تاریخ دفاع: ۷۰/۴/۲۶ دانشگاه: تربیت مدرس

در این پایان‌نامه، ضمن توجه به گذشته 'نثر داستان (کهن و مشروطه)، به داستان نویسی جمال زاده که آغازگر داستان کوتاه می‌باشد، پرداخته شده است. آنگاه شرح حال جامعی از صد سال زندگی این نویسنده آورده، سپس به مکتب شناسی آثار این نویسنده پرداخته شده است. ولی بحث اصلی این رساله، تحلیل افکار و جهان بینی این نویسنده بوده است. هرچند عنوان رساله، نقد چند اثر از جمال زاده است ولی تمام آثار نویسنده حتی آثاری که بعد از سال ۵۷ در خارج از کشور چاپ شده و در ایران موجود نیست مدنظر بوده و به نوعی در این رساله تحلیل شده است (به ویژه آثار داستانی).

محورهای اصلی این رساله عبارتند از: فرنگی‌مآبی، شیفتگی نسبت به غرب، رواج تمدن غرب، تقلید از غرب حتی در شیوه 'داستان نویسی، اسلام ستیزی، مبارزه با روحانیت، توهین به مقدسات مذهبی، سستی اعتقادات مذهبی، تکفیر، خرافه پرستی و مبارزه با سنتهای مذهبی تحت عنوان خرافه، احساسات ناسیونالیستی، وطن پرستی، اصفهان دوستی، آسمان گرایی، سیاست، اجتماع، جامعه روستایی، نفرت از ارباب، دفاع از اصلاحات ارضی، جمال زاده و هدایت، جمال زاده و تقی زاده، جمال زاده و ولتر، جمال زاده و حاجی بابای اصفهانی، دفاع از آزادی، شرابخواری، تصویر تحقیرآمیز از زن، غنیمت دانستن وقت و خوش باشی و غیره.

در پایان، جمال زاده بعد از آغاز انقلاب اسلامی، و آثار و فهرست مقالات او به طور کامل آورده شده است.

رشته: ادبیات فارسی

این رساله ضمن تحلیل سبک نویسندگی آل احمد، به بررسی اجمالی زندگی و آثارش پرداخته است، چرا که تحلیل فراز و فرودهای زندگی او در کاوش سبک نوشتاری

او بسیار ضروری و موثر است. برخی از معاصرین، عنوان نثر عصبی را برای سبک جلال به کار می‌برند. قبل از اینکه در آثارش، مقابله با ادبیات پرهیز و گریز قابل مشاهده باشد می‌توان در فریاد خاموش و ستیزگرانه سبک طوفانی‌اش، این خصوصیت را مشاهده کرد. در این تحقیق سیری در آثار او را می‌بینیم و نگاهی به تفکرش داریم. نقد و بررسی داستانهای «ن والقلم» - «سه تار» - «خدایانخان» و «بچه مردم» جداگانه مطرح شده است.

سبک نویسندگی آل احمد زمانی متولد می‌شود که وی شکل نثر مرسوم زمانه را به کناری می‌نهد و نثر اصیل گذشته را به نثر گفتار پیوند می‌زند و واژه‌ها و ترکیبهای زبان کوچه را وام می‌گیرد و نثری خشن، طوفانی، پرتپش، صمیمی و منزّه می‌آفریند.

سال ۱۳۷۱

عنوان: نقد و بررسی رمان کلیدر

نویسنده: صابر امامی

راهنما: حسن انوری

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت معلم دانشکده ادبیات و علوم انسانی ۱۳۷۱

این پایان نامه که در نقد و بررسی رمان کلیدر اثر محمود دولت آبادی تألیف یافته است با مقدمه ای کوتاه بر ادبیات داستانی ایران، آغاز می‌شود. در بخشهای بعدی رساله خلاصه داستان آورده شده سپس به بررسی زبان و نثر کلیدر و شخصیت پردازی قهرمانان رمان پرداخته شده است.

در بخش پنجم از «تکنیک رمان» سخن به میان آمده و در بخش بعدی مؤلف با عنوان «رمان چه می‌گوید» به بررسی جنبه های مختلف کلیدر پرداخته است.

پ - ف

رشته: ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه: «یاس فلسفی» در ادب داستانی معاصر فارسی

دانشجو: حسین هاجری

استاد راهنما: دکتر بهرام مقدادی

استاد مشاور: دکتر محمد خوانساری

تاریخ دفاع: ۷۱/۱۱/۲۴

دانشگاه تربیت مدرس

«یاس فلسفی» و اعتقاد به پوچی، از مضامین اساسی ادبیات معاصر فارسی است. عمده ترین عوامل ایجاد کننده این مضمون عبارتند از: ۱. تاثیر ادبیات معاصر غرب، به ویژه ادبیات پس از جنگ دوم جهانی بر داستان معاصر فارسی، ۲. استبداد و اختناق حاکم.

مهمترین ابعاد محتوایی «یاس فلسفی» در اندیشه

نویسندگان داستان معاصر فارسی عبارت است از: فقدان معنی و هدف برای زندگی، حاکمیت جبر بر سرنوشت انسانها، انسان محکوم غرایز، مرگ و خودکشی، کابوس و اضطراب روحی، نگرش فرویدی به انسان، طرح آلودگیهای اجتماعی، قطع امید از اصلاح جامعه، انکار خدا، نقض قراردادهای اخلاقی و اجتماعی، فقدان آرمان و بی هویتی، انزوا.

داستان مدرن در دهه چهل علاوه بر دارا بودن محتوای یاس و پوچی، از ساختاری متناسب با این محتوا برخوردار است. ویژگیهای ساختاری داستان مدرن تحت پنج عنوان زبان، طنز، تصاویر شگفت، بازگشت به خاطرات کودکی و فقدان شالوده مطرح می‌شود.

طرح دیدگاههای اسلام راجع به انسان و جهان، در آخرین بخش پایان نامه صورت می‌گیرد. در این بخش بر هدفداری جهان و مقام والای انسان در جهان بینی اسلام تاکید شده است.

سال ۱۳۷۳

عنوان: نثر نوین فارسی

نویسنده: عباس کرمانی

راهنما: محمدجعفر یاحقی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه مشهد ۱۳۷۳

پایان نامه حاضر در واقع ترجمه 'Modern perslan prose Literature نوشته دکتر حسن کامشاد است. کتاب از دو بخش تشکیل شده که بخش اول آن شامل سیزده فصل و بخش دوم یک تحقیق مستقل محسوب می‌شود که تماماً به صادق هدایت و آثار او اختصاص دارد. در بخش اول پس از نگاهی به زمینه تاریخی نثر فارسی از زمان صدارت قائم مقام فراهانی سبک نگارش او مورد بررسی دقیق قرار می‌گیرد و آثار و سبک برخی نویسندگان دوران قاجار و بعد مطرح می‌شود. نثر فارسی نخستین روزنامه‌ها در فصل چهارم و مطبوعات در فصل پنجم بیان می‌گردد و در فصل ششم رمانهای تاریخی بررسی می‌شود و در فصول بعد نیز به دیگر نویسندگان می‌پردازد.

عنوان: نقد و بررسی رمان کلیدر

نویسنده: محسن بابایی

راهنما: محمدجعفر یاحقی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد ۱۳۷۳

این پایان نامه به نقد و بررسی یکی از رمانهای معاصر زبان فارسی پرداخته و از سه بخش و دو هفتمیه تشکیل شده است.

بخش اول شامل دو فصل می‌باشد. در فصل اول تاریخچه و سیر رمان نویسی در ایران به طور خلاصه و

در قالب چند جریان برجسته مطرح می‌شود. فصل دوم به معرفی کلیدر به عنوان یک رمان حماسی می‌پردازد. در این فصل علاوه بر دوازده وجه شبهه اساسی میان این اثر و حماسه‌های بزرگ جهان، تأثر نویسنده از دو حماسه عاشورا و شاهنامه نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد.

نقد فنی کلیدر به عنوان یک رمان موضوع بخش دوم است. در این بخش ساختمان کلی کلیدر از هشت جهت که در عرف داستان‌نویسی به «عناصر داستان» معروفند مورد ارزیابی واقع می‌شود.

اهمیت زبان به عنوان یکی از برجسته‌ترین عناصر سبکی کلیدر باعث شده تا بخش سوم رساله حاضر تماماً به این امر اختصاص یابد. در این بخش پس از بیان شیوه کار و ویژگی‌های عمومی زبان کلیدر ظرافتهای متعدد و متنوع بیان این اثر تحت عنوانهای «آراستگی» و «کهن‌گرایی» بررسی می‌گردد. در پایان این بخش به برخی از لغزشهای زبان کلیدر اشاره می‌شود.

دو ضمیمه شامل خلاصه کلیدر و سالشمار زندگی و آثار محمود دولت‌آبادی بخش پایانی پایان‌نامه را تشکیل می‌دهند.

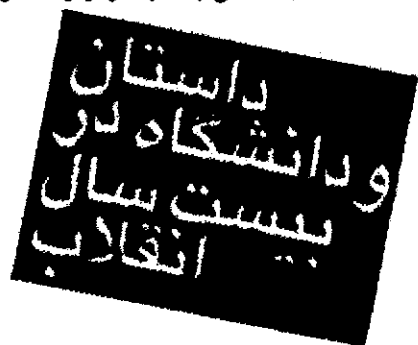
عنوان: بررسی قصه‌ها و تمثیل‌ها و مضامین مشترک حدیقه الحقیقه و مثنوی معنوی نویسنده: کرم شاه‌مردانی فیروزجایی

راهنما: جلیل مسگرنژاد

کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی ۱۳۷۳

در این رساله دو اثر عرفانی (حدیقه الحقیقه و مثنوی مولوی) از حیث انواع قصه و تمثیل مشترک و میزان تأثیر مثنوی از حدیقه مورد بررسی قرار گرفته‌اند. به این ترتیب که ابتدا تمثیلات مثنوی به ترتیب از دفتر اول تا آخر به همراه مشابه این تمثیلهای در حدیقه استخراج شده و آنگاه دو تمثیل مشابه از حیث صورت و عنوان مورد بررسی و نقد قرار گرفته و پیام و نتیجه مورد نظر تمثیل و تاویل آن دو بیان شده و سپس مآخذ تمثیل ذکر شده است.

عنوان: تأملی در داستانهای کلیله و دمنه و مرزبان‌نامه با نگاهی به فابل، رمز و اسطوره

نویسنده: محمدمراد ایرانی

راهنما: احمد تمیم داری

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی ۱۳۷۵

فابل یا رمان تمثیلی یکی از گونه‌های رمان است که دو اثر ارزشمند کلیله و دمنه و مرزبان‌نامه نمونه‌های اعلای این گونه ادبی در زبان و ادب پارسی هستند. در بخش نظری این پژوهش ابتدا پیوند و نقش حیوانات با حیات انسان و در ادیان، سپس رمزها و سمبل‌ها از دیدگاههای مختلف و پس از آن قصه، افسانه و مثل مورد بررسی قرار گرفته است.

بخشهای بعدی به پژوهش و تحلیل ۳۲ داستان از کلیله و دمنه و ۲۵ حکایت از مرزبان‌نامه اختصاص دارد و مقایسه‌ای نیز بین داستانهای این دو اثر صورت گرفته است.

عنوان: ادبیات داستانی در قرآن

نویسنده: محمدباقر نجف زاده بارفروش

راهنما: اسماعیل حاکمی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران ۱۳۷۳

این رساله پژوهشی است در راستای شناساندن یکی دیگر از ابعاد هنری قرآن.

مؤلف پس از طرح کلیاتی درباره قصه و داستان به داستانهای قرآنی روی آورده و به بیان ویژگی‌های آن پرداخته است. چهره‌ها و شخصیت‌های داستانی، پیام، موضوع‌ها، مضامین، شیوه بیان و روایت داستان از جمله عناصر داستانی هستند که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

مقایسه داستانهای قرآن با سایر کتب آسمانی، ریشه‌یابی و تحلیل و نقد داستان و بیان شناسنامه سوره‌های داستانی قرآن از جمله مطالب دیگری است که در این رساله آمده است.

عنوان: بررسی ویژگی‌های شخصیتی نویسندگان در مقایسه با ویژگی‌های شخصیتی افراد غیرنویسنده شهر تهران

دانشجو: ناهید زینی حسنون

راهنما: علی‌خان زاده

رشته: روان‌شناسی عمومی

دانشگاه: علامه طباطبائی ۱۳۷۳

موضوع این پژوهش، بررسی ویژگیهای شخصیت گروهی از نویسندگان زن و مرد تهرانی در مقایسه با ویژگیهای شخصیت افراد هم‌تای آنها، براساس آزمون شخصیت ۱۶ عاملی «کتل» «PF ۱۶» است.

هدف اساسی این پژوهش طرح و بررسی سئوالات و فرضیه‌های، در مقایسه بین دو گروه از نظر عوامل شانزده گانه آزمون کتل است.

از آنجایی که افراد مورد بررسی در این پژوهش داستان‌نویسان بوده‌اند، و اینها در واقع خلاقان کلامی نوع نوشتاری محسوب می‌شوند، مطالعات و تحقیقاتی راجع به خلاقیت مطرح شده، و از سویی به این دلیل که نویسندگان از بین موقعیت‌های مختلف حرفه‌ای به هنر داستان‌نویسی روی آورده‌اند، بررسی ویژگی‌های شخصیتی مرتبط با انتخاب شغل ضروری نموده و به تحقیقات و مطالعاتی که پیرامون ویژگی‌های شخصیتی و انتخاب شغل صورت گرفته است اشاره شده است.

روش اساسی این بررسی آزمون گری است و ابزار مورد استفاده عبارتند از: ۱. پرسشنامه ۱۶ عاملی شخصیتی کتل (16PF) ۲. فهرستی از سئوالات که به منظور گردآوری اطلاعات لازم درباره سوابق شخصی نویسندگان تهیه و تدارک دیده شده است. نمونه‌های مورد آزمایش، ۳۰ نفر از نویسندگان زن و مرد شهر تهران هستند که از ابتدای سال ۱۳۷۱ تا ابتدای سال ۱۳۷۲ داستانهای آنها در نشریات ادبی کشور به چاپ رسیده است.

همچنین تعداد ۳۰ نفر از افراد غیرنویسنده، که از نظر متغیرهای «سن، جنس، شغل، سطح تحصیلات و رشته تحصیلی»، با افراد گروه نویسنده هم‌تا شده‌اند. نتایج و یافته‌های آماری با توجه به فرضیات تحقیق و سئوالهای پژوهشی نشان می‌دهند که بین گروه نویسنده و گروه غیرنویسنده تفاوت‌های معنی‌داری در عوامل C.F.I., M.N, Q20, Q3 به دست آمده است.

عنوان: بررسی داستانهای سعیدی و تاثیر آن در ادبیات پس از اسلام (حرف نویسی، آوانویسی، ترجمه، نقل روایات دیگر این داستانها)
دانشجو: مجتبی منشی زاده
راهنما: بدرالزمان قریب
رشته: فرهنگ و زبانهای باستانی
دانشگاه تهران، ۱۳۷۳

علی‌رغم پژوهشهای متعددی که درباره قطعات به دست آمده زبان سعیدی به عمل آمده، درباره منشاء داستانهای سعیدی و تاثیر آنها بر متون به جا مانده از دوران اولیه اسلام کمتر سخنی به میان آمده است.

اولین بار «والتر برونو هنینگ» ایرانشناس نامی عنوان «داستانهای سعیدی» را بر پاره‌ای از این قطعات نهاد. او برخی از این داستانها را ترجمه کرده و در پاره‌ای موارد توضیحات لغوی و دستوری به صورت پانویس داده است.

گذشته از این در مواردی به منبع یا منابعی که داستان سعیدی از آن برگرفته شده یا متأثر از آن بوده و نیز تاثیر این داستانها در متونی که پس از اسلام به جا مانده اشاره کرده است.

نویسنده این رساله پس از ذکر پیشگفتاری درباره زبان و خط سعیدی به بررسی داستانهای بزبان و قیصر، تاجر و روح، ماهی کر، سه ماهی، بوزینه و روباه، کار و تلاش و ثروت بسیار، مروارید سنب، بخش کردن روز به سه پاره، پرداخته است.

در این رساله مجموعاً ۱۱ داستان سعیدی معرفی، آوانویسی و ترجمه شده است، سپس روایت یا روایت‌های دیگری از آنها در متون متأخر آورده شده که در برخی از موارد درباره نقاط ضعف و قوت هر یک از آنها مقایسه‌ای نیز صورت گرفته است.

سال ۱۳۷۴

عنوان: حکایت نویسی و حکایات عرفانی منثور در ادب فارسی از ابتدا تا آغاز قرن هفتم هـ. ق
نویسنده: محمدرضا اکرمی
راهنما: غلامرضا افراسیابی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شیراز
۱۳۷۴

در این رساله نویسنده ضمن بررسی داستانها و حکایات‌های عرفانی در پی پاسخ به این سئوال است که انگیزه عرفا و اهل تصوف در استفاده از شیوه حکایتگری چه بوده است. بررسی این حکایات از نظر درونمایه، ارزش داستانی و ویژگیهای داستانی بخش دیگری از پایان نامه را به خود اختصاص داده. در پایان حکایت‌های برگزیده‌ای از چند متن منثور عرفانی ضمیمه شده است.

عنوان: پیش درآمدی بر داستان کوتاه در آثار داستان‌نویسان پیشگام ایران
نویسنده: قهرمان شیری
راهنما: محمدرضا شفیعی کدکنی
رشته زبان و ادبیات فارسی دکتری

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران ۱۳۷۴
نویسنده در ابتدای رساله خود مقدمه مشروحی درباره داستان و داستان‌نویسی معاصر فارسی از آغاز تا سقوط سلطنت پهلوی ذکر می‌کند. در این مقدمه برهه‌های مختلف تاریخی با ذکر برجسته‌ترین آثار و نویسندگان آنها بیان می‌شود.

پس از این مقدمه مسبوط به نقد و بررسی داستان پردازی جمالزده، هدایت، بزرگ علوی، م. ا. به‌آذین، جلال آل احمد، صادق چوبک، ابراهیم گلستان و سیمین

دانشور می پردازد و هر یک را از لحاظ اندیشه، نوع نثر و هنر داستان نویسی مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد. داستانهای عاشقانه فردوسی در شاهنامه، یوسف و زلیخا، ویس و رامین، خسرو و شیرین، لیلی و مجنون و هفت پیکر داستانهایی هستند که در این پژوهش مورد نقد و بررسی قرار گرفته اند.

پ - ف

عنوان: داستان انبیاء در کشف الاسرار

دانشجو: فخرالسادات خامسی

راهنما: عباس ماهیار

ادبیات فارسی

دانشگاه تربیت معلم تهران ۱۳۷۴

موضوع این پایان نامه داستان انبیاء در کشف الاسرار می باشد و هدف از آن استخراج و تدوین قصص انبیاء بر مبنای این کتاب است تا کار استفاده از آنها را بر خوانندگان آن آسان نماید.

همچنین مقایسه ای اجمالی بین قصص انبیاء در این تفسیر با تفسیر سوره آدای صورت گرفته است و موارد اختلاف این دو و نیز مواردی از سوره آدای به عنوان ترجمه قسمتهای عربی کشف الاسرار در پی نوشت آمده است.

علاوه بر این شواهد شعری از دواوین حافظ و سنایی و غزلیات شمس که به نوعی با بخشهای مختلف داستان انبیا ارتباط داشته اند در پی نوشت گنجانده شده است تا این تحقیق رایحه ای از شعر و ادب فارسی نیز به همراه داشته باشد.

عنوان: تلمیح به داستانهای حماسی و ملی در متون

نظم فارسی

دانشجو: حیدر قمری

راهنما: حسن انوری

ادبیات فارسی

دانشگاه تربیت معلم تهران ۱۳۷۴

نویسنده ۷۰ اثر منظوم - از کسایی تا بهار - را برای یافتن تاثیر داستان های شاهنامه بر آنها انتخاب کرده. همچنین در صد برآمده تا ریشه و مظهر اسطوره ها را بیابد و تلمیحات دشوار را نیز توضیح دهد. به علاوه شخصیت های اسطوره ای ملی به تناسب موقعیت سخن و مجال کار معرفی شده اند.

عنوان: تحلیل محتوای شخصیت های زن و مرد در داستانهای تالیفی برای نوجوانان دهه شصت

(۱۳۶۱-۱۳۷۰)

دانشجو: سکینه اشراقی

راهنما: عباس ماهیار

رشته: ادبیات فارسی دانشگاه تربیت معلم تهران ۱۳۷۴

دهه ای که برای مطالعه برگزیده شده ویژگیهای خاص و شاید منحصر به فردی را داراست.

سالهای ۱۳۶۱-۷۰ به دلیل اینکه اولین دهه بعد از وقوع انقلاب اسلامی در ایران است ویژگیهای اصلی جامعه و فرهنگ بعد از انقلاب را داراست.

در این سالها از سویی جنگ بر همه شئون زندگی و فرهنگ جامعه ما سایه افکننده و از طرفی صلح و پیامدهای آن نیز در این دهه به وقوع می پیوندد که همه این عوامل به نوعی بر افکار نویسندگان و آثار و پیامها و شخصیت های داستانها تاثیر گذاشته است.

اما متأسفانه بیشتر داستانهای این دوره به دلیل وجود همین عوامل و نیز به دلیل نوبا بودن اکثر نویسندگان دچار مستقیم گویی، شعارزدگی، ضعف عناصر داستانی و کاستی های دیگر شده است.

با وجود این کاستی ها، چون از مزایایی که بر شمریم برخوردارند، برای این پژوهش مناسب به نظر رسیدند.

عنوان: بررسی عامل جنسیت در داستانهای کوتاه نوجوانان (سالهای ۶۸-۷۷)

دانشجو: مجید ابراهیم دماوندی

راهنما: مهرناز شهرآرای، ولی الله فرزاد

رشته: زوانشناسی تربیتی

دانشگاه تربیت معلم تهران ۱۳۷۴

قصه و داستان عمری طولانی تر از کتاب و نوشته و مدرسه و معلم دارد. انسان کودکی را با دنیای قصه ها و داستانها به پایان می برد. قصه نه برای خواب کردن، بلکه به عنوان نخستین تجربه های آموختن برای متنبه ساختن و بیدار کردن به کار می آید. این منبع مؤثر آموزش غیر رسمی دستمایه های تربیتی غنی دارد و ضرورت بررسی پژوهشی و نقد آنرا از دریچه ای دیگر غیر از نقد ادبی و زیباشناختی ایجاب می کند.

بررسی های انجام شده نشان می دهند که چگونه سمت گیریها، مواضع و بعضاً تفکرات کلیشه ای به داستانها راه می یابند و از این طریق به کودکان و نوجوانان منتقل می شوند و یا مانع ارتباط نویسنده و مخاطب می گردند. گرایش و هواداری نسبت به جنسیت بخصوص در داستان گونه ای از این نوع تفکرات است. این

گرایش تنها به شخصیت‌های داستان محدود نمی‌شود و دیگر ابعاد داستان را نیز متأثر می‌کند. این پژوهش به منظور بررسی این تأثیرات و با هدف دستیابی به راهبردهایی برای اصلاح و بهینه‌سازی این منبع مهم آموزش غیر رسمی پی‌ریزی شده است.

در این بررسی داستانهای یک دوره زمانی پنجساله (۶۸-۷۲) که توسط نویسندگان ایرانی برای کودکان و نوجوانان به رشته تحریر درآمده است مورد مطالعه قرار گرفت. به این ترتیب ۱۰۸ داستان مطالعه، یادداشت برداری و تلخیص شد.

بناباه ماهیت موضوع تحلیل محتوا و اصول مربوط به آن به عنوان روش دنبال گردید. پاسخ سئوالات اصلی تحقیق از طریق تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها و اطلاعات کسب شده با استفاده از فرمولهای آماری آزمون فنی و مجذور فیه به دست آمد.

به این ترتیب روشن شد که اختلاف معنی داری بین فراوانی شخصیت‌های اول دختر و پسر وجود دارد. به این معنا که شخصیت‌های پسر به مراتب بیشتر در داستانها حضور دارند. همچنین برخلاف تصور اولیه دختر یا پسر بودن شخصیت اول به زن یا مرد بودن نویسنده مربوط نیست. در واقع می‌توان نتیجه گرفت که نویسندگان الزاماً برای هم جنسان خود نمی‌نویسند.

در پاسخ به سئوالات تحقیق روشن شد که پیام یا درونمایه و نحوه پایان داستان از جنسیت شخصیت اول متأثر نمی‌شود.

این داده‌ها راهبردها و رهنمودهایی را برای نویسندگان، هیئت‌های تحریریه، دست‌اندرکاران ادبیات کودکان و نوجوانان به دست می‌دهد که قابل تأمل است.

عنوان: داستانهای گرافیکی دنباله دار

دانشجو: مسعود شجاعی طباطبایی

استاد راهنما: ابوتراب احمدپناه

رشته: هنر، دانشگاه تربیت مدرس ۱۳۷۴

داستانهای گرافیکی در طول همه فراز و نشیب‌هایش در عرصه زیبایی‌شناسی و در محدوده هنرهای تجسمی بتدریج شکل و هویتی خاص یافته و تبدیل به یک وسیله بیانی خاص با حیطه نفوذ بسیار شده تا بتواند تواناییهایش را توسعه و دامنه بازار فروشش را دانمأ گسترش دهد.

تحقیق حاضر نگاهی به این زمینه هنری در ابعاد مختلف آن است. در این میان ضرورت شناخت و بررسی جایگاه داستانهای مصور دنباله دار در جهان به عنوان یک زبان تصویری جدید بدیهی می‌نماید.

برای شناخت ماهیت داستانهای گرافیکی باید به بررسی تاریخی این داستانها پرداخت. در این تحقیق با

بگیری روند تاریخی داستانهای گرافیکی دنباله دار در جهان به تحلیل این داستانها پرداخته شده و تقسیم‌بندیهایی که بر این مبنا صورت گرفت در عین مجزا کردن دوره‌های مختلف، رشد و روند شکل‌گیری داستانهای مصور را نشان می‌دهد.

این دوره‌ها از اولین نشانه‌های تصویری که تجسم و تداوم حرکت حیوانات را به شکل دنباله دار بر روی دیواره‌های غار نشان می‌دهد تا انبوه زمینه‌های متنوع این داستانها در زمان معاصر را دربرمی‌گیرد. در عین حال با عنایت به مراکز اصلی تولید این قبیل آثار نظیر انگلیس، فرانسه، آمریکا - به عنوان مهد داستانهای گرافیکی نوین دنیا - و نهایتاً ژاپن، روند این زمینه هنری در دنیا مورد بررسی قرار گرفته است.

ارتباط داستانهای گرافیکی دنباله دار با سایر رسانه‌ها خصوصاً سینما و ارتباط متقابل این زمینه‌های هنری از دیگر فصول این رساله است.

با رشد سریع رسانه‌های تصویری در چند دهه اخیر، به نظر می‌رسد نوعی نظام زیبایی‌شناسانه برای داستانهای گرافیکی به وجود آمده است، که زمینه‌ای برای ارائه جذابتر و گسترده‌تر آن را فراهم می‌آورد.

این نظام دارای ترتیبی خاص و قواعدی مشخص است. در این تحقیق سعی شده است تا به صورت اجمالی توانایی شناخت قواعد زیبایی‌شناسانه این داستانها نیز برای علاقه‌مندان به این زمینه فراهم شود.

پ - د

عنوان پایان‌نامه: بررسی حکایت‌های فارسی از زبان حیوانات (فابل‌های فارسی) تا قرن دهم

دانشجو: محمد تقوی

رشته: زبان و ادبیات فارسی

استاد راهنما: دکتر تقی پورنامداریان

استاد مشاور: دکتر ضیاءالدین سجادی - دکتر ابوالقاسمی

تاریخ دفاع ۷۴/۴/۲۷ دانشگاه: تربیت مدرس

حکایت از زبان حیوانات که در فارسی‌نامه‌های دیگری چون افسانه، مثل، تعقیل و ... در زبانهای لاتین عناوینی چون فابل (Fable)، حماسه وحوش (Beast epic)،

الکوری (Allegory) و ... دارد، از شایع‌ترین و پرکاربردترین انواع قصه و داستان است. در زبان و ادبیات فارسی نمونه‌های متعددی از این حکایتها وجود دارد که گاه در مجموعه‌های مستقلی چون کلیله و دمنه و مرزبان‌نامه و گاه به طور پراکنده در آثار نظم و نثر آمده است. این حکایتها تاریخچه‌ای بسیار قدیمی دارند و جزء داستانهای آغازین جهان محسوب می‌شوند. اغلب این حکایتها برای آموختن اصول اخلاقی و درس زندگی وضع شده و به کار رفته‌اند و بیش از همه بر تعقل و

اندیشه ورزی و هشیاری تأکید می‌کنند؛ از این رو با اینکه صیغه ای افسانه ای و دروغین دارند، همواره مورد توجه و استفاده بزرگان علم و دانش و معلمان اخلاق بوده‌اند. پراکندگی این حکایتها در آثار متعدد حاکی از عنایت شاعران و نویسندگان فارسی زبان به آنهاست.

ایماژ و تخیل و شکل و ترکیب ادبیات زمان خود داشته‌اند به مقاطع تاریخی مختلفی تقسیم شده آنگاه با مطالعه و جستجو در مهم‌ترین آثار به جا مانده از شاخص‌ترین شاعران و نویسندگان هر دوره و یافتن عناصر و ویژگی‌های مشابه از نظر درون مایه تفکر زبان ایماژ و تخیل علل عمومیت این ویژگی‌ها بیان شد. سپس سیر ادبیات داستانی هر دوره دنبال شده است.

این حکایتها از حیث مضمونی که در آنها ارائه می‌شود و ساختار و طرح داستانی، ویژگیهای منحصر به فردی دارند. بیشتر مضامین مبتنی بر رفتارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آنهاست و بر زمینه‌هایی چون دشمنی، نوطئه، مکر، قدرت طلبی و... استوار است، هرچند به انگیزه‌های نفسانی اعمال و تعالیم اخلاقی فردی نیز توجه شده است. اغلب حکایتها کوتاه و کم‌حادثه‌اند و جز حکایت انگشت شمار، بقیه با دو یا سه شخصیت و یک حادثه اصلی شکل گرفته‌اند و به اقتضای مضمونی که برای آن پرداخته شده‌اند، از طرح یکسانی برخوردارند. در اغلب موارد شیوه نقل، به شکل داستان در داستان است و بویژه حکایتهای کوتاه و مختصر به صورت فرعی و ضمن کلام قهرمانان آورده می‌شوند. با توجه به ریخت‌شناسی این حکایتها می‌توان از دو تا ده عملکرد یا خویشکاری را در آنها مشخص کرد که البته این تعداد در خصوص برخی حکایتهای بلند کم و بیش تغییر می‌کند. در تعداد زیادی از حکایتها روی طرح را تغییر می‌دهد تا مضمون خاصی را از آن اراده کند و این نکته قابلیت این نوع داستان را برای برآوردن اغراض مختلف نشان می‌دهد.

عنوان: نقد و تحلیل داستانهای گرشاسب‌نامه اسدی طوسی

نویسنده: رقیه زینال زاده اهرنجانی

راهنما: دکتر اسماعیل حاکمی

رشته: زبان و ادبیات فارسی کارشناسی ارشد

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران ۱۳۷۵

این رساله شامل کلیاتی در مورد اسدی طوسی، سیر حماسه سرایی در ایران، آشنایی با گرشاسب‌نامه است. فصل اصلی رساله نقد و تحلیلی از داستان ارائه شده است. فصل‌های نهایی نیز به بررسی مفاهیم و اشارات قرآنی، تلمیحات، امثال حکم و فرهنگ لغات گرشاسب‌نامه اختصاص یافته است.

نویسنده در این پایان‌نامه در صدد است که به این سؤال پاسخ دهد چرا بعضی از آثار حماسی از جمله گرشاسب‌نامه اسدی طوسی از مقبولیت عامه برخوردار نشده‌اند.

عنوان: تجزیه و تحلیل مقابله ای چهارچوب فکری صوری داستانهای کوتاه آمریکایی و فارسی

نویسنده: عبدالواحد ظریفی

راهنما: لطف‌الله یارمحمدی

رشته: آموزش زبان انگلیسی

دانشگاه شیراز ۱۳۷۵

مقاله چهارچوب فکری از دیرباز توجه روان‌شناسان، زبان‌شناسان و روان‌شناسان زبان را به خود جلب کرده است.

متخصصین یادگیری پس از مطالعات نظری و کاربردی متعدد همگی به وجود چهارچوب‌های فکری، صوری و محتوایی در گونه‌های مختلف گفتاری و همچنین تأثیر آنها بر یادگیری، درک و فهم و یادآوری مطالب اعتقاد پیدا کرده‌اند.

گرچه کپلان اختصاصی بودن چهارچوب فکری در فرهنگهای مختلف را در سال ۱۹۶۶ مطرح کرد، لیکن در سالهای اخیر دست‌اندرکاران آموزش مطالعه گسترده‌ای را در زمینه اختصاصی بودن این پدیده ضروری دانسته‌اند.

بنابر این تحقیق حاضر که به تجزیه و تحلیل

سال ۱۳۷۵

عنوان: عناصر عمده و ویژگی‌های ادبیات معاصر ایران

نویسنده: شروین خمسه

راهنما: عبدالحسین فرزاد

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت معلم دانشکده ادبیات و علوم انسانی ۱۳۷۵

موضوع این رساله بررسی عناصر و ویژگی‌ها و شناخت علل و عواملی است که به تدریج در طول یک سده در سیر تطور و تکامل ادبیات معاصر تأثیر گذاشته است.

در آغاز بحث صدسال اخیر بر مبنای حوادث سیاسی و اجتماعی ای که بیشترین تأثیر را بر درون مایه، زبان،

مقابله ای چهارچوب صوری داستانهای کوتاه آمریکایی و فارسی پرداخته است تلاشی در جهت پاسخگویی به این ضرورت است.

در این تحقیق ۱۶ داستان کوتاه آمریکایی و فارسی بر اساس یک الگوی تعدیل یافته ای از مدل چهارچوب صوری داستان کوتاه که توسط هج (۱۹۹۲) ارائه شده است مورد تجزیه و تحلیل و مقایسه قرار گرفته است.

تفاوت بین ساختار صوری طرحهای اصلی و همچنین طرحهای فرعی این داستانها اختصاصی بودن چهارچوب فکری به فرهنگهای گوناگون را تأیید می کند.

پ - ف

عنوان: شخصیت پردازی، فضاسازی و گفتگو در

حکایات مثنوی مولوی

دانشجو: حمید حسام

استاد راهنما: دکتر علی شیخ الاسلامی

تهران دانشگاه تربیت مدرس ۱۳۷۵

در چند دهه اخیر نی نامه بلند قصه گوی بلخ - مثنوی - از زوایای مختلف مورد تحقیق واقع شده است ولیکن تاکنون سحر کلام قصه گو و انطباق آن با عناصر داستان در هاله ای از ابهام باقی مانده است.

در این رساله سیری جامع در شش دفتر مثنوی انجام می گیرد و قصه هایی که صیغه نو و امروزمین دارند مورد تحلیل و انطباق با اصول قصه نویسی جدید قرار می گیرند.

مولانا چون استادی چیره دست کاملاً به اجزای زنده انگاری و عناصر پویای داستان آشناست. او در بعد شخصیت پردازی انواع شخصیتها را به تناسب نوع قصه و پیام آن به کار می گیرد.

شخصیت های نمادین، پویا، ایستا و... به علاوه شکل فضاسازی داستان در مثنوی او نیز مختصات ویژه و منطبق با اصول قصه های معاصر دارد مانند تناسب حال و مقال، به کارگیری وصف، انتخاب به موقع عنصر گفتار، کردار، حادثه و تعلیق در کره کشایی در اوج داستان.

شاخصه سوم و نوین و کاملاً متنوع در قصه های مولانا بکارگیری عنصر گفت و گو با اشکال مختلف آن و پرداخت کاملاً فنی آن است مانند بکارگیری جریان سیال ذهن و نشان دادن لایه های تودرتوی اندیشه در گفت و گوها.

پ - ف

رشته: زبان و ادبیات فارسی

عنوان پایان نامه: بررسی انتقادی و مقایسه «لیلی

و مجنون» نظامی و «مجنون و لیلی» امیرخسرو

دانشجو: غلامرضا فولادی

استاد راهنما: دکتر سیروس شمیسا

استاد مشاور: دکتر سجادی

تاریخ دفاع: ۷۵/۶/۲۵ دانشگاه تربیت مدرس

در این پژوهش، هنر داستان پردازی نظامی گنجوی و امیرخسرو دهلوی در دو داستانی که بر پایه روایات مربوط به سرگذشت «لیلی و مجنون» سروده اند، مورد بررسی انتقادی و مقایسه قرار گرفته است.

بخش بزرگی از این پژوهش به بررسی انتقادی و مقایسه دو داستان یاد شده از دید «روساخت» اختصاص یافته است. روساخت هر داستان از دو دیدگاه بررسی و با هم مقایسه شده است: «مضمون» و «شخصیت محوری داستان».

از دید مضمون، روساخت هر یک از دو داستان به سه

بخش تقسیم شده است: «رویدادهای داستانی»،

«توصیفات» و «نمودیابی های شاعر».

«رویدادهای داستانی» که بیشترین بخش هر دو

داستان را در بر گرفته، به دو بخش «کردار» و «گفتار»

تقسیم شده است. «توصیفات» در سه بخش «توصیف

شخصیت»، «توصیف طبیعت» و «توصیف کردار» بررسی

شده است. «نمودیابی های شاعر» بخشهایی است که

داستانپرداز رشته داستان را بریده و خود را به خواننده

نشان داده است.

از دید «شخصیت محوری» بیشترین بخش هر دو

داستان به «مجنون» اختصاص یافته؛ اما بهره لیلی در

داستان امیرخسرو بیش از داستان نظامی است.

بخش دیگری از این پژوهش درباره بررسی و مقایسه

علوم بلاغی و ادبی در دو داستان مورد بحث است.

همچنین از دید «تراژدی» یا «غنائی» بودن نیز این دو

داستان مورد بررسی قرار گرفته اند.

سال ۱۳۷۶

عنوان: بررسی مراتب زبانی در آثار سیدمحمدعلی

جمال زاده

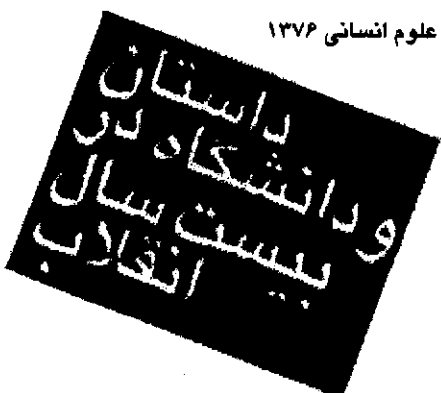
نویسنده: جعفر جوان بخت اول

راهنما: حسن انوری

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت

معلم تهران

دانشکده ادبیات و علوم انسانی ۱۳۷۶

امروزه تعیین «مرتبۀ زبانی» لغات و تعابیر و تبیین بار معنایی و عاطفی آنها و این که چگونه در بافت های مختلف الفاکنده پیام های متفاوتند، در کجا باید استفاده شوند و جراهایی از این دست یک ضرورت به حساب می آید.

پایان نامه پس از پیش گفتار با گفتاری درباره 'جامعه شناسی زبان آغاز می شود و با بحث درباره 'مرتبۀ زبانی و انواع آن' ادامه می یابد. «نسبیت در مراتب زبانی» و «رابطه شخصیتها با مراتب زبانی» از دیگر گفتارهای این رساله هستند.

بخش گسترده رساله را فرهنگ واژه الفبای لغات، تغییرات و ترکیبات و افعال مرکب آثار جمالزاده تشکیل می دهد.

قسمت سوم این تحقیق مشتمل بر «قصه واژه ها یا تمثیلات» است که وجه مشخص آنها کوتاه بودن (در حد یکی دو بیت) و نمادین (سمبلیک) بودن آنها و بهره گرفتن از ضرب المثل و اصطلاحات عامه است.

عنوان: مشاوره های اساطیری و داستانی در آثار ناصر خسرو

نویسنده: حسن خلیلی

راهنما: محمد ترابی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبایی ۱۳۷۶

ناصر خسرو با آگاهی وسیعی که از پیشینه فرهنگی و باستانی ایران، تاریخ اسلام، قصص قرآن داشت شعرش را با اشارات داستانی و اسطوره غنا بخشیده است.

نکته قابل توجه در کاربرد داستانها و حتی اساطیر استفاده اخلاقی و دینی است که همراه بند و اندرز بیان می شود. در این کار الگوی او قرآن کریم بوده است که داستانها را برای عبرت انسانها از سرگذشت پیشینیان بیان فرموده است.

عنوان: بررسی شخصیت های داستانی در مثنوی های داستانی عطار (الهی نامه، منطق الطیر، مصیبت نامه)

نویسنده: سید شمس الدین مظلومی

راهنما: تقی پورنامداریان

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ۱۳۷۶

در بخش اول این رساله به معرفی داستانهای اصلی الهی نامه، منطق الطیر و مصیبت نامه پرداخته شده است و در بخش دوم نیز شخصیت های حکایت های فرعی در پنج طبقه: مراتب اجتماعی شخصیت های دینی/اصناف و گروه های مختلف اجتماع/حیوانات، پرندگان و حشرات و اشیاء شخصیت یافته/ و شخصیت های آسمانی مورد بررسی

قرار گرفته اند. فصل آخر نیز به شخصیتها و نقشها اختصاص یافته است.

عنوان: تحلیل سیر نقد داستان در ایران از مشروطه تا انقلاب اسلامی

نویسنده: محسن ذوالفقاری

راهنما: تقی پورنامداریان

تهران، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی،

رشته زبان و ادبیات فارسی دکتری، ۱۳۷۶

مشاور: دکتر یعقوب آژند

از مهمترین تتبعات ادبی که در دوره معاصر مورد توجه قرار گرفته است نقد ادبی است. نقد ادبی به منظور تجزیه و تحلیل، ارزیابی و تعیین محاسن و معایب آثار ادبی جایگاه ویژه ای دارد. تحقیق حاضر در زمینه نقد داستان، به منظور بررسی تاریخ نقد داستان، شیوه های انتقادی و رویکردهای آن، بررسی سیر صعودی و نزولی نقد تبیین ارزش و سلامت نقدها، تحلیل کمی نقدها در سالهای مختلف و میزان توفیق منتقدین در دوره معاصر صورت گرفته است. این تحقیق از چهار بخش تشکیل شده است.

در بخش اول ابتدا تعاریف و تاریخچه نقد، سپس اصول و شیوه های نقد نظری تشریح شده است. سابقه تاریخی رویکردهای مختلف نقد ادبی و شیوه کاربرد این رویکردها همراه با سئوالاتی روشن گردیده است.

بخش دوم: توصیف تاریخی نقد داستان از ۱۳۰۰ تا ۱۳۵۷ است. در این بخش الگوهای عملی نقد در دوره معاصر توصیف شده است. شیوه های عملی نقد و دقایق هر نقد تفکیک و دسته بندی شده است. نقد عملی باتوجه به رویکردهای نقد نظری در بخش اول رساله همراه با خلاصه نظریات هر منتقد توصیف و ترسیم گردیده است.

بخش سوم: تحلیل موضوعی نقدهای داستان در دوره معاصر است. باتوجه به تئوریهای نقد در بخش اول رساله و توصیفات عملی نقد در بخش دوم، تمام محورهای انتقادی در دوره معاصر تحلیل شده است و قوت و ضعف هر رویکرد توضیح داده شده است. روشن شده است که شیوه های نقد محتوایی باتوجه به نوع اثر تفاوت می کرده است. لیکن منتقدان در نقد ساختاری عموماً به معرفی و تحلیل شخصیتها و شخصیت پردازی آثار و آوردن خلاصه داستان در آغاز نقد توجهی خاص داشته اند.

در بخش چهارم تحلیل سیر تاریخی نقد ادبیات داستانی در دوره معاصر صورت پذیرفته است. باتوجه به تحولات سیاسی و اوج و حضيض نقد در این سالها به سه دوره تقسیم شده است. که عبارتند از: نقد از کودتای ۱۲۹۹ تا کودتای ۱۳۳۲. از کودتای ۱۳۳۲ تا خرداد ۱۳۴۲ و از خرداد ۲۲ تا انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷.

شیوه‌های رایج نقد و کمیت نقد در سالهای مختلف به صورت تطبیقی بررسی شده است و عملکرد منتقدان در هر سال و هر دوره مشخص گردیده است. نتیجه این بخش از رساله نشان می‌دهد که خفقان مطبوعاتی ناشی از جریان‌های سیاسی دوره رضاشاه و پسرش کاملاً در کمیت آراء دخالت داشته است. طوری که نقد در دوره رضاخان و اوایل سلطنت محمدرضاشاه در مرحله ضعیفی قرار می‌گیرد و در سالهای ۴۶ - ۴۷ - ۴۸ با توجه به گستره نشریات، دوران اوج نقد ادبی در حیطه داستان است.

در پایان رساله فهرست جامعی از منابع انتقادی در قالب فهرست منتقدان، فهرست آثار انتقادی، تاریخ نقد و نویسندگان آثار داستانی تنظیم و تدوین شده است.

عنوان: داستان و داستان پردازی در مثنوی معنوی

نویسنده: علیرضا بیگ محمدی

راهنما: علی محمد سجادی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی

این پایان‌نامه از شش فصل تشکیل شده است و در فصل اول آن کلیاتی درباره داستان در معنای امروزی آن همراه با ذکر تعاریف، بررسی انواع داستان و برخی از عناصر مهم داستان پرداخته شده است. در فصل دوم موضوع داستان پردازی سنتی ایران تا عصر مولانا مورد بحث قرار گرفته و نویسنده همراه آن به بیان برخی ویژگی‌های داستانه‌های سنتی ایران، قصه، حکایت و تمثیل پرداخته.

در فصل سوم علل گرایش مولانا به استفاده از داستان و تمثیل را بررسی می‌کند و در فصل چهارم شیوه‌های داستان پردازی در مثنوی را مورد بحث قرار می‌دهد. او در این فصل مفصلاً به موضوعات شخصیت پردازی، گفتار، طرح، شیوه روایت، توصیف، طنز، تکرار مضامین و حکایات، تداعی معانی، سیلان ذهن و... می‌پردازد. فصل پنجم نیز به مقایسه هنر داستان پردازی مولوی و بعضی از پیشینیان او مانند سنایی، نظامی و عطار اختصاص دارد. «مثنوی و رمان مدرن» آخرین فصل این رساله است.

عنوان: بررسی و مقایسه داستانه‌ها و شیوه‌های داستان‌پردازی هفت پیکر نظامی با هشت بهشت

امیرخسرو دهلوی.

نویسنده: مجید جلال وند آکامی

راهنما: کامل احمدنژاد

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی ۱۳۷۶

نویسنده ضمن معرفی هر دو اثر به بیان ویژگی‌های شان از نظر عناصر داستان می‌پردازد. شیوه شخصیت‌پردازی، نحوه روایت داستان یا زاویه دید از جمله عناصری است که بطور مقایسه‌ای بررسی شده است.

عنوان: پژوهش در داستان کوتاه فارسی از آغاز تا بهمن ۱۳۵۷ - و بحثی در جامعه‌شناسی ادبیات داستانی نوین ایران.

نویسنده: محمدرضا شادرو

راهنما: دکتر مرتضی کتبی

رشته جامعه‌شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران اسفند ۱۳۷۶ پایان‌نامه دکتری

نخستین هدف رساله حاضر روشن‌تر کردن فضای مفهومی جامعه‌شناسی ادبیات از طریق بررسی اندیشه‌های زبده‌ترین متفکران این رشته و آشنایی با تحقیقاتی است که به دست پژوهشگران ایرانی در این قلمرو صورت پذیرفته است.

تهیه آمارهای پایه‌ای در مورد ویژگی اجتماعی نویسندگان داستان کوتاه فارسی و نیز داستانه‌های کوتاه منتشر شده از آغاز تا پایان دوره پهلوی

شناخت بهتر پیوند میان ساختار ادبیات داستانی و ساختار اجتماعی جامعه عصر پهلوی

شناخت بهتر کارکردهای اجتماعی داستان کوتاه فارسی در ایران معاصر و روشن‌تر شدن نقش این نوع ادبی در ایجاد و پراکندگی آگاهی‌های اجتماعی در گروه‌های مختلف جامعه و شکل‌بخشیدن به افکار عمومی

شناخت بهتر اندیشه‌ها و نیز عملکرد فرهنگی، سیاسی بخشی از روشنفکران و نویسندگان ادبیات داستانی در دوره‌های مختلف حکومت پهلوی.

سال ۱۳۷۷

عنوان: نقد زبان «جای خالی سلوچ» بر مبنای

زبان‌شناسی متن بنیاد

نویسنده: خاطره شیبانی

راهنما: علی محمد حق شناس

رشته: زبان‌شناسی همگانی

دانشگاه تهران ۱۳۷۷

داستان
و دانشگاه در
بیست سال
انقلاب

این تحقیق، نظریه ' زبان شناسی متن بنیاد هلیدی را بر رمان جای خالی سلوچ اثر محمود دولت آبادی به عنوان یک متن منثور زبان فارسی آزموده است و از این رهگذر رمان از نظر معنایی و دستوری، مورد نقد و تحلیل صوری قرار گرفته است

عنوان: بررسی داستان بیژن و منیژه از دیدگاه هنر داستان پردازی و اسطوره شناسی
نویسنده: حسین بیات بابلقانی
راهنما: محمدحسن حائری
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی ۱۳۷۷

داستان بیژن و منیژه مستقل ترین داستان عشقی شاهنامه است که در آن مهر و کین، بزم و رزم در هم آمیخته اند و به اعجاز قدرت سخن پردازی استاد توس یکی از زیباترین داستانهای شاهنامه را شکل داده اند.
نویسنده در بخشهای اول و دوم رساله به طرح کلیاتی درباره حماسه، غنا منظمه های داستانی همچنین شناسایی ریشه های تاریخی داستان بیژن و منیژه پرداخته است.

در بخش سوم که به بررسی هنر داستان پردازی فردوسی اختصاص دارد سعی بر آن بوده که داستان بیژن و منیژه از دیدگاه به کارگیری عناصر داستان و فنون داستان پردازی بررسی شود. در این بخش عناصری چون طرح داستان، شخصیت پردازی، توصیف، گفتارها، آغاز و انجام داستان ها، پندارهای داستانی و... مورد تحلیل قرار گرفته اما از آنجا که داستانهای شاهنامه با داستانهای امروزی تفاوت های بنیادی دارند ملاک کار در این راستا، تلفیقی از ثوریه های داستان پردازی مدرن و سنتی بوده است و نظریات جدید تا آنجا که به کار بررسی داستانهای سنتی می آمده اند به کار گرفته شده اند.

بخش چهارم این رساله رویکردی است به داستان از چشم انداز اسطوره شناسی که به بررسی مهم ترین جلوه های اساطیری داستان بیژن و منیژه و بیان پیوستگی های آن با اساطیر مشابه پرداخته است.

عنوان: بررسی ادبیات داستانی در عصر قاجار با تاکید بر قصه های عامیانه
دانشجو: سیدمحمد دشتی
استاد راهنما: حسینعلی قبادی
تهران، دانشگاه تربیت مدرس ۱۳۷۷

قصه عامیانه جزئی از ادبیات داستانی است و خود شامل دو گروه بزرگ مکتوب و شفاهی می شود. این تحقیق به بررسی قصه عامیانه مکتوب پرداخته است.
در بخشهای اول و دوم رساله، نویسنده ضمن بیان

ویژگی های قصه ' عامیانه به مهم ترین قصه های عامیانه ادب فارسی تا پیش از روی کار آمدن سلسله قاجار می پردازد. سمک عیار، ابومسلم نامه، داراب نامه، بختیارنامه، مختارنامه، رموز حمزه و حسین کرد شبستری از جمله قصه هایی هستند که در این بخش مورد نقد و بررسی قرار می گیرند.

بخش سوم رساله به بررسی قصه های «امیر ارسلان نامدار، ملک جمشید، بدیع الملک، بدیع الجمال»، ترجمه های هزار و یک شب و الف النهار - مهم ترین قصه های عامیانه عصر قاجار - اختصاص یافته است. نتایج حاصله از این بررسی عبارتند از:

بنیاد قصه های عامیانه عموماً بر حادثه گذاشته شده است. درون مایه این قصه ها برخورد خوبیها با بدیها است. از نظر پیرنگ، قصه ها بر پایه ' حوادث بنا شده اند و این حوادث با نظم و ترتیبی کلی و ابتدایی به هم مربوط می شوند. قهرمانان قصه ها شخصیتی ایستا دارند. زاویه دید در قصه های عامیانه فارسی روال معینی ندارد و تقریباً عاری از هرگونه نظم و ترتیبی است.
در این قصه ها گفتگو جزو روایت قصه است و از خود حد و رسمی معین ندارد و میان روایت قصه و گفتگو فاصله و نشانه ای نیست.

نویسنده در بخشی دیگر از این رساله، به بررسی ادامه حیات نشر محاوره ای و قصه ' عامیانه در داستان نویسی جدید می پردازد و از جمال زاده به عنوان پیشرو صادق هدایت و جلال آل احمد یاد می کند.

از نظر نویسنده، داستان نویسان جدید به مضامین قصه های عامیانه فارسی توجه داشته اند. صادق هدایت که خود در فولکلور ایران تحقیق می کرد از این مضامین در داستانهای خود سود جست. جلال آل احمد، صادق چوبک و م. ا. به آذین نیز در قالب قصه های قدیمی یا با استفاده از عناصر آنها محتوا و دیدگاههای امروزی را به کار بستند و به قصه حیات تازه ای بخشیدند.

عنوان: شخصیت پردازی در ادبیات داستانی. تعاریف، نمونه ها، پیشنهادها

نویسنده: مهران (مهدی) حجوانی
راهنما: دکتر یعقوب آژند
رشته: پژوهش هنر کارشناسی ارشد
دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران ۱۳۷۷
این رساله در دو حوزه نظری و عملی نگارش یافته است.

در حوزه نظری نویسنده به دنبال ایجاد پیوند بین داستان نویسی و روان شناسی است چرا که معتقد است منابع نظری داستان نویسی به قدر کافی از دستاوردهای علوم دیگر و از جمله روان شناسی بهره نکرده اند.

در این رساله ضمن نقد و بررسی تعاریف موجود از شخصیت و شخصیت پردازی در منابع نظری داستان نویسی تعریفی نسبتاً جامع و مانع و مبتنی بر دقت‌های روان‌شناسی نیز ارائه شده است.

از نظر نویسنده آنچه ما را در شناسایی بهتر مفهوم شخصیت یاری می‌دهد توجه به مرزهای جداکننده شخصیت و تیپ است که اولی بیشتر عامل تمایز بین انسانها است و دومی عامل اشتراک آنها. همچنین برخلاف آنچه عده‌ای تصور می‌کنند تعریف شخصیت در دو حوزه روان‌شناسی و ادبیات داستانی یکسان است و تفاوتها به نحوه تجلی این مفهوم و کاربردهای متفاوت آن در دو حوزه مربوط می‌شود.

هدف روان‌شناس از شناخت شخصیت جنبه کاربردی دارد اما هدف نویسنده بیشتر جنبه زیبایی‌آفرینی است. روان‌شناس به دنبال هست است و نویسنده در جستجوی باید. روان‌شناس می‌خواهد واقعیت را دریابد و نویسنده در پی تجلی حقیقت است.

روان‌شناس با شناساندن شخصیت بر ذهن و اندیشه مخاطبان اثر می‌گذارد و نویسنده بر روح و احساس آنها. اولی شخصیت‌شناس است دومی شخصیت‌پرداز.

شخصیت‌پردازی در مفهوم هنرمندانه اش بیش از هر قالب روایی و نوشتاری مانند گزارش، خبر، تاریخ، مقاله، خاطره، زندگینامه، سفرنامه در قالب داستان و آن هم داستان بلند و رمان باشد ماندنی‌تر است زیرا قالبی هنری است.

متفرقه

عنوان: داستان سرایی جامی در هفت اورنگ
نویسنده: محمدحسین کفاش
راهنما: دکتر محمدی
کارشناسی ارشد ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد ۱۳۶۶

عنوان: نقد و بررسی داستانهای شاهنامه
نویسنده: فیروزه متوسلی
راهنما: دکتر محمدی
کارشناسی ارشد ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد ۱۳۶۵

عنوان: فرهنگ داستان نویسی کودکان و نوجوانان
نویسنده: صادق جغتایی
راهنما: دکتر محمدجعفر یاحقی
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد ۱۳۷۲

عنوان: نقد و تحلیل داستانهای ادبی کودکان
نویسنده: حمیده مؤذنی
راهنما: دکتر محمدی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد ۱۳۶۷

عنوان: بررسی صورت و محتوای داستانهای حدیقه سنایی

نویسنده: محمد شعبانی

راهنما: جعفر ثامن

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید چمران اهواز دانشکده ادبیات و علوم انسانی

عنوان: مقایسه داستان لیلی و مجنون نظامی و زال و رودابه فردوسی

نویسنده: پرنوش پژوهش

راهنما: -

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۶

عنوان: بررسی سیر داستان نویسی در کیلان

نویسنده: اسدالله نظری

راهنما: -

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی تهران ۱۳۷۶

عنوان: بررسی آثاری از جلال آل احمد و صادق چوبک

نویسنده: علیرضا چنگیزی

راهنما: اسماعیل حاکمی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۰

عنوان: سیمای شخصیتها در قصص مثنوی مولانا جلال الدین محمد رومی دفترهای اول، دوم، سوم

نویسنده: فلامرز نعمت‌اللهی

راهنما: اسماعیل حاکمی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد

داستان
و دانشگاه در
بیست سال
انقلاب

اسلامی تهران مرکزی ۱۳۶۹

عنوان: داستان پیامبران در عهدین و قرآن و بازتاب آن
در ادب فارسی

نویسنده: محمدحمید یزدان پرست لاریجانی
راهنما: جعفر شعاریان مقدم
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۴

عنوان: عناصر داستان در شاهنامه با پژوهش در
داستانهای رستم و سهراب و رستم و اسفندیار
نویسنده: جمشید ابراهیمی
راهنما: -

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۷

عنوان: جایگاه قصه و تمثیل و تأملی چند در کلیله و
دمنه

نویسنده: محمد عزیزی
راهنما: ضیاءالدین سجادی
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۶۸

عنوان: تطور داستان شیخ صنعان در ادب فارسی

نویسنده: هومن یوسفدی
راهنما: مظاهر مصفا
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۵

عنوان: عناصر داستانی در لیلی و مجنون نظامی

نویسنده: علی عشقی سردهی
راهنما: اسماعیل حاکمی
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۱

عنوان: خسرو و شیرین از دیدگاه داستانسرایی

نویسنده: محمدباقر اسکندری
راهنما: مظاهر مصفا
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران ۱۳۷۰

عنوان: تجلی تلمیحات قرآنی و اشارات داستانی ادب
فارسی در دیوان مکتومقلی فراغی
نویسنده: خوجه سیدمحمدی
راهنما: -

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۶

عنوان: داستان اسکندر در شاهنامه فردوسی و

اسکندرنامه نظامی
نویسنده: رقیه کریم زاده نقشینه
راهنما: اسماعیل حاکمی
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران ۱۳۶۸

عنوان: ظرفیت دراماتیک ادب داستانی ایران تحلیل

منظومه خسرو و شیرین
نویسنده: طاهر هاشمی پور اصل
راهنما: ضیاءالدین سجادی
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۱

عنوان: داستان سرایی تا پایان قرن ششم هجری قمری

نویسنده: علی حسین تاوان
راهنما: اسماعیل حاکمی
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران ۱۳۷۰

عنوان: ایران و توران از دیدگاه داستانسرایی

نویسنده: حمیدرضا شایگان فر
راهنما: مظاهر مصفا
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران مرکزی ۱۳۷۰

عنوان: سبک های داستان نویسی در کلیله و دمنه

نویسنده: سهیلا ایوب اف
راهنما: جلیل تجلیل
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران ۱۳۷۴

عنوان: سبک شناسی نثر داستانی معاصر

نویسنده: زکریا مهرپرور
راهنما: -
دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج کارشناسی ارشد زبان و
ادبیات فارسی ۱۳۷۵

عنوان: سیر داستان کوتاه نویسی در ایران

نویسنده: کاظم دامغانی ثانی
راهنما: -
کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد
اسلامی تهران ۱۳۷۶